

Bijlagen

Jeugdhulp in de wijk

Roelof Schellingerhout
Ingrid Ooms
Evelien Eggink
Jeroen Boelhouwer

Inhoud

Bijlage A	Extra informatie over het model	3
Bijlage B	Samenstelling en bronnen scp wijkbestand jeugdzorg	5
Bijlage C	Gevoeligheidsanalyses	6
Bijlage D	Benadering effectgrootte	8

Bijlage A Extra informatie over het model

Om na te gaan op welk niveau de verschillen in het voorzieningengebruik voorkomen, kunnen we kijken naar de intraklassecorrelaties. Deze geven aan welk deel van de variatie in het gebruik op welk niveau ligt.¹

Ongeveer 17% van de variatie ligt op het niveau van de jeugdzorgregio (zie tabel A.1), terwijl dit voor het gemeenteniveau bijna twee keer zo hoog is. Ongeveer de helft van de variatie resteert voor het wijkniveau. Deze waarden rechtvaardigen het gebruik van een model met drie niveaus.

Tabel A.1

Variatie per niveau (in intraklassecorrelaties)

niveau	intraklassecorrelatie
jeugdzorgregio	0,17
gemeente; gegeven jeugdzorgregio	0,33
wijk gegeven jeugdzorgregio en gemeente	0,50

Bron: scp (Wijkbestand jeugdzorg '17)

Om inzicht te krijgen in de mate waarin de opgenomen variabelen de variantie in jeugdzorggebruik op de verschillende niveaus verklaren, wordt een vergelijking gemaakt tussen de gemodelleerde variantie op de respectievelijke niveaus in modellen *met* en *zonder* opname van de wijk- en gemeentekennmerken (tabel A.2). Daaruit blijkt dat de gemodelleerde variantie in jeugdzorggebruik op alle niveaus afneemt na opname van de wijk- en gemeentekennmerken. Op jeugdzorgregio niveau resteert 87% van de initieel gemodelleerde variantie, op gemeenteniveau 48% en op wijkniveau 72%. Hoewel er na opname van de wijk- en gemeentekennmerken minder variantie overblijft op de respectievelijke niveaus, blijft – vooral op het niveau van jeugdzorgregio en op wijkniveau – een groot deel van de variantie onverklaard. Hier spelen blijkbaar andere factoren een rol dan die welke wij in het model konden meenemen.

Tabel A.2

Variantie op de verschillende niveaus in respectievelijk het nulmodel en het eindmodel (in variantie en percentage verklaarde variantie)

niveau	variantie	aandeel verklaarde variantie (%)
jeugdzorgregio	1,76	13%
gemeente	1,65	52%
wijk	7,20	28%

Bron: scp (Wijkbestand jeugdzorg '17)

Noot

- 1 Een intraklassecorrelatie van 0 geeft aan dat er geen variatie is op het hogere niveau, maar alleen op wijkniveau. Een correlatie van 1 geeft juist aan dat er alleen maar variatie is op het hogere niveau en niet op het wijkniveau.

Bijlage B Samenstelling en bronnen scp wijkbestand jeugdzorg

CBS-registraties die onderdeel zijn van de stapelingsmonitor:

- bevolking naar leeftijd
- jeugdzorg naar type
- opleidingsniveau
- huishoudens:
 - samenstelling en kinderen
 - inkomen en inkomensbron
 - betalingsachterstand Zvw
 - verdachten van misdrijf
 - medicijngebruik
- leerlingen naar onderwijsgewicht
- kinderen en scheiding

Aangevuld met:

- Kerncijfers wijken en buurten 2017 (CBS StatLine)
- Leefbaarometer 2.0 (www.leefbaarometer.nl)
- Jongeren met jeugdzorg in natura (CBS StatLine)
- Jeugdmonitor (CBS; www.jeugdmonitor.cbs.nl)
- Databestand inventarisatie samenwerkingsverbanden decentrale overheden (KWINKGroep & Proof Adviseurs)
- Verkiezingsuitslag Tweede Kamerverkiezingen 2017 (Kiesraad)

Bijlage C Gevoeligheidsanalyses

Tabel C.1 geeft de resultaten van gevoeligheidsanalyses die als controle zijn uitgevoerd. In de eerste kolom zijn de modelschattingen te vinden van het basismodel dat in hoofdstuk 5 werd gepresenteerd. Het betreft hier jeugdhulp zonder verblijf, inclusief de wijken waarvoor het gebruik is bijgeschat (zie kader 4.1). In de tweede kolom staat het model voor jeugdhulp (zonder verblijf en met verblijf) totaal en in de derde kolom het model voor jeugdzorg totaal (jeugdhulp + jeugdbescherming + jeugdreclassering). De vierde kolom geeft net als de eerste kolom een model voor jeugdhulp met verblijf, maar ditmaal zónder de wijken waarvoor het gebruik is bijgeschat (het aantal wijken in de analyse is hierdoor ook lager).

Tabel C.1

Resultaten modelschattingen aandeel gebruikers, 2017 (in coëfficiënten)

	jeugdhulp zonder verblijf	jeugdhulp totaal ^a	jeugdzorg totaal ^b	jeugdhulp zonder verblijf zonder bijschatting
aandeel leerlingen op speciaal basisonderwijs	1,60	1,77	1,82	1,54
aandeel leerlingen op voortgezet speciaal onderwijs	1,07	1,62	1,63	0,98
aandeel leerlingen op praktijkonderwijs	-1,44	-1,57	-1,61	-1,42
aandeel huishoudens met kinderen	-0,16	-0,29	-0,29	-0,24
aandeel huishoudens met jongste kind 0-4 jaar	-0,08	-0,09	-0,09	-0,09
aandeel eenouderhuishoudens	0,07	0,07	0,08	0,05
aandeel tienermoeders	0,61	0,63	0,62	0,57
aandeel huishoudens met kinderen en hoog inkomen	-0,04	-0,03	-0,03	-0,05
aandeel kinderen die te maken hadden met een scheiding in de voorgaande vijf jaar	0,08	0,09	0,11	0,09
aandeel huishoudens met psychische medicatie	0,03	0,02	0,01	0,00
aandeel huishoudens met een verdachte	0,30	0,38	0,39	0,35
aandeel huishoudens met kinderen en bijstand	0,12	0,10	0,11	0,22
aandeel huishoudens met betalingsachterstand Zvw	0,14	0,18	0,18	0,07
groene druk	0,13	0,24	0,24	0,19
grijze druk	-0,03	-0,05	-0,05	-0,05
aandeel inwoners met arbeidsongeschiktheidsuitkering	0,08	0,12	0,15	0,10
aandeel inwoners laagopgeleid	0,02	0,03	0,03	0,02
gemiddeld gestandaardiseerd huishoudensinkomen	0,05	0,05	0,05	0,07
statusscore	-0,19	-0,16	-0,17	-0,14

Tabel C.1
(Vervolg)

	jeugdhulp zonder verblijf	jeugdhulp totaal ^a	jeugdzorg totaal ^b	jeugdhulp zonder verblijf zonder bijschatting
aandeel uitgebrachte stemmen op christelijke partij	-0,02	-0,02	-0,02	-0,03
aandeel niet-westerse migratieachtergrond	-0,10	-0,12	-0,12	-0,13
aandeel Antilliaanse/Surinaamse migratieachtergrond	0,17	0,24	0,24	0,20
aandeel eengezinswoningen	0,01	0,01	0,01	0,01
aandeel corporatiehuurwoningen	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
gemiddelde woningwaarde	-0,06	-0,07	-0,07	-0,06
gemiddelde afstand tot huisartsenpraktijk	0,02	0,01	0,00	-0,02
gemeente werkt in samenwerkingsverband	-0,25	-0,20	-0,17	-0,22
kleine wijk (< 1000 inwoners)	1,03	1,37	1,34	1,56
constante	8,49	8,86	8,62	10,00
aantal wijken	2918	2918	2918	2632
aantal gemeenten	388	388	388	388
aantal jeugdzorgregio's	42	42	42	42

a Jeugdhulp totaal: jeugdhulp zonder verblijf + jeugdhulp met verblijf.

b Jeugdzorg totaal: jeugdhulp zonder verblijf + jeugdhulp met verblijf + jeugdbescherming + jeugdreclassering.

Bron: scp (Wijkbestand jeugdzorg '17)

Bijlage D Benadering effectgrootte

Het bepalen van een effectgrootte op de gebruikelijke statistische wijze is niet mogelijk. De gebruikelijke statistische grootheden, zoals de significantie, hebben geen betekenis bij dit model, omdat er geen sprake is van een steekproef maar we álle Nederlandse wijken met minimaal 100 inwoners hebben meegenomen. Om toch iets te kunnen zeggen over de grootte van de effecten hanteren we een eigen benadering. We kijken hierbij hoe de schatting van het gebruik van jeugdhulp zonder verblijf verandert als de indicator een hoge waarde heeft versus als de indicator een lage waarde heeft.

Als hoge waarde voor een indicator hanteren we de eerste kwartielgrens (slechts een kwart van de wijken heeft een lagere waarde voor de indicator); als hoge waarde voor een indicator hanteren we de derde kwartielgrens (slechts een kwart van de wijken heeft een hogere waarde voor de indicator). Voor zowel de hoge als de lage waarde van de indicator kunnen we het verwachte gebruik berekenen. Als dit verwachte gebruik bij de hoge waarde van de indicator heel erg afwijkt van het verwachte gebruik bij de lagere waarde van de indicator, dan spreken we van een sterk effect. Het verschil tussen het verwachte gebruik bij een hoge en lage waarde van de indicator noemen we ‘verandering gebruik’ (Δ gebruik).

De absolute waarden van ‘verandering gebruik’ lopen van 1,15 tot 0,02 (zie tabel D.1).

In de laatste kolom van tabel D.1 is te lezen hoeveel de schatting van het gebruik van jeugdhulp zonder verblijf verandert bij een hoge waarde (derde kwartielgrens, p75) ten opzichte van een lage waarde (eerste kwartielgrens, p25). We noemen dit Δ gebruik.

Hoe hoger deze waarde (absoluut gezien), hoe groter de invloed van een indicator op het geschat gebruik van jeugdzorg zonder verblijf is.

We focussen ons bij de bespreking in de tekst op indicatoren met een ‘ Δ gebruik’ waarde van 0,25 of hoger of $-0,25$ of lager.

Tabel D.1

Benadering effectgrootte op gebruik jeugdhulp zonder verblijf, 2017 (in coëfficiënten, eerste en derde kwartielgrens en Δ gebruik)

	coëfficiënt	p25 (%)	p75 (%)	Δ gebruik ^a (%)
I kenmerken kind				
<i>opgroei- en opvoedproblemen</i>				
aandeel leerlingen op speciaal basisonderwijs	1,60	0,40	0,70	0,48
aandeel leerlingen op speciaal voortgezet onderwijs	1,07	0,60	0,90	0,32
aandeel leerlingen op praktijkonderwijs	-1,44	0,40	0,70	-0,43
II kenmerken ouders en gezin				
<i>samenstelling van het huishouden</i>				
aandeel huishoudens met kinderen	-0,16	22,98	29,48	-1,07
aandeel huishoudens met jongste kind 0-4 jaar	-0,08	28,42	35,73	-0,58
aandeel eenouderhuishoudens	0,07	11,93	20,48	0,63
aandeel tienermoeders	0,61	0,19	0,56	0,22
aandeel huishoudens met kinderen en hoog inkomen	-0,04	2,75	12,71	-0,35
<i>ingrijpende gebeurtenissen / problemen binnen het gezin</i>				
aandeel kinderen die te maken hadden met een scheiding in de voorgaande vijf jaar	0,08	4,53	6,58	0,17
aandeel huishoudens met psychische medicatie	0,03	11,82	15,43	0,10
aandeel huishoudens met een verdachte	0,30	0,00	1,60	0,49
aandeel huishoudens met kinderen en bijstand	0,12	1,23	5,43	0,52
aandeel huishoudens met betalingsachterstand Zvw	0,14	0,00	2,27	0,32
III kenmerken van de omgeving				
<i>samenstelling naar leeftijd</i>				
groene druk	0,13	30,93	39,44	1,15
grijze druk	-0,03	26,04	39,56	-0,47

Tabel D.1
(Vervolg)

	coëfficiënt	p25 (%)	p75 (%)	Δ gebruik ^a (%)
<i>SES inwoners</i>				
aandeel inwoners met arbeidsongeschiktheidsuitkering	0,08	4,55	7,69	0,24
aandeel inwoners laagopgeleid	0,02	23,07	34,52	0,22
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen	0,05	28,27	33,61	0,29
statusscore	-0,19	-0,43	0,66	-0,21
<i>cultuur</i>				
aandeel uitgebrachte stemmen op christelijke partij	-0,02	13,10	23,68	-0,20
aandeel niet-westerse migratieachtergrond	-0,10	1,81	9,61	-0,80
aandeel Antilliaanse/Surinaamse migratieachtergrond	0,17	0,24	1,75	0,26
<i>fysieke omgeving</i>				
aandeel eengezinswoningen	0,01	71,00	94,00	0,20
aandeel corporatiehuurwoningen	-0,02	10,00	30,00	-0,30
gemiddelde woningwaarde	-0,06	18,70	27,40	-0,55
<i>toegang/beleid</i>				
gemiddelde afstand tot huisartsenpraktijk	0,02	0,70	2,00	0,02
gemeente werkt in samenwerkingsverband ^b	-0,25	0,00	1,00	-0,25
kleine wijk (< 1000 inwoners) ^b	1,03	0,00	1,00	1,03

a (p75 × coëfficiënt) – (p25 × coëfficiënt).

b Dichotome variabelen.

Bron: scp (Wijkbestand Jeugdzorg '17)